

از غار تا شهرِ مدرن

(انسان، از اسطوره تا دکارت)

محمد رضا تقی دخت

www.ketab.ir

انتشارات همسایه

سرشناسه	تقی دخت، محمدرضا، ۱۳۵۴ - Tagidokt, Mohamadreza
عنوان و نام پدیدآور	از غار تا شهر مدرن (انسان از اسطوره تا دکارت) / محمدرضا تقی دخت.
مشخصات نشر	تهران: همسایه، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۲۰۴ ص: ۲۱/۵ × ۱۴/۵؛ س.م.
شابک	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۲۸۱ - ۹۰ - ۳
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه.
عنوان دیگر	انسان از اسطوره تا دکارت.
موضوع	دکارت، رنه، ۱۵۹۶ - ۱۶۵۰م. - دیدگاه درباره انسان
موضوع	Descartes, Rene - Views on human beings
موضوع	دکارت، رنه، ۱۵۹۶ - ۱۶۵۰م. - نقد و تفسیر
موضوع	Descartes, Rene - Criticism and interpretation
موضوع	انسان - فلسفه
موضوع	Human beings - Philosophy
رده بندی کنگره	B۱۸۷۸
رده بندی دیویی	۱۹۴
شماره کتابشناسی ملی	۸۵۱۰۳۴۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	۱۳۵۴

انتشارات همسایه

از غار تا شهر مدرن (انسان، از اسطوره تا دکارت)

محمدرضا تقی دخت

طرح جلد: مرتضی زاهدی امیری

چاپ و صحافی: آتلیه زویا

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

فهرست

۱۳	پیش‌گفتار: صورتگرِ باد
۳۷	مقدمه: از غار تا شهر مدرن
۴۰	رנסانس؛ دوران آغاز تفکر جدید
۴۱	«انسان دکارتی» یا «انسان جدید»

	برخ نخست: در غبار تاریخ
۴۱	تطور مفهوم انسان در دوره‌های مختلف
۴۸	۱. انسان اولیه
۵۱	۲. انسان مُدرک
۵۳	۳. انسان عاقل
۵۶	۴. انسان الهی
۵۹	۵. انسان جدید

برخ دوم: رهیدن از آسمان

۶۳	رנסانس، دکارت و مبانی تغییر مفهوم انسان
۶۵	الف. ویژگی‌های اثرگذار دوره رנסانس بر عالم اندیشه
۶۶	۱. ظهور تجربه‌گرایی و فلسفه طبیعی جدید
۷۰	۲. افول حجیت مسیحی و سنتی
۷۱	۳. اصالت دادن به عقل
۷۴	۴. ریاضیات، مقدمه و روش ضروری کسب معرفت محض

۷۷	۵. ایراد شک همه گیر
۷۹	۶. اصالت و تقدّم سوژه
۸۳	ب. چرا دکارت؟! ..
۸۴	بررسی مبانی تفکر دوران جدید در آراء دکارت
۸۶	۱. علم گرایی و تجربه گرایی دکارت
۸۸	۲. طرد حجیت گذشتگان نزد دکارت
۹۱	۳. اصالت عقل نزد دکارت
۹۵	۴. ریاضیات نزد دکارت
۹۹	۵. شکاکیت دکارتی و اصالت سوژه
۱۰۴	ت. شک؛ آغاز ویران کننده فلسفه دکارت
۱۰۵	۱. شک دکارتی و تفاوت آن با شک های گذشته
۱۰۹	۲. ماهیت شک دکارتی
۱۱۰	۳. کوژیتو، پایاب یقین در دریای شک
۱۱۳	۴. کوژیتو و «انسان معلق»/ «بن سینا»
۱۱۶	۵. اثبات یقینی بودن کوژیتو
	برخ سوم: آتش در بیشه
۱۱۹	انسان اندیشنده و چیستی او در فلسفه دکارت
۱۲۳	الف. وجود و اندیشنده ی دکارت
۱۲۸	۱. اعتراضات و پاسخ ها به ماهیت وجودی و ثنویت نفس و بدن
۱۳۳	۲. استدلال های دکارت بر ثنویت نفس و بدن و اعتراضات
۱۳۷	۳. تأثیرپذیری دکارت در اثبات چیستی وجودی اندیشنده از دیگران
۱۳۹	۴. تمایز وجودی من اندیشنده ی دکارت با نفس در آراء دیگران
۱۴۱	ب. معرفت و اندیشنده ی دکارت
۱۴۱	۱. خطای معرفتی گذشتگان و صخره یقین دکارت
۱۴۳	۲. مراحل شک دکارت تا حصول معرفت بنیادین

پیش‌گفتار

صورتگرِ باد

در طول تاریخ، انسان‌ها داستان‌های بی‌شماری نوشته‌اند یا نقل کرده‌اند، اما خودِ انسان، داستانی شگفت‌تر از همه داستان‌ها دارد. در جنب و جوش‌های فکری و فرهنگی‌مان، ما صبح‌ها و شب‌های زیادی را سپری می‌کنیم که به بررسی و واری همه چیز می‌گذرد، اما کمتر اتفاق می‌افتد که در مورد خودمان اندیشه کرده و داستان خودمان را مرور کنیم. سهمی اندک از این مرور را نویسندگان و شاعران و فیلسوفان در درازنای تاریخ انجام داده‌اند، اما سهم عمده باقی است. انسانِ شاعران، عموماً انسانی مکتوم در کلمات شاعرانه و جهانِ رنگارنگ الفاظ است؛ انسانِ فیلسوفان «موجود سخنگوی میرنده»؛ انسانِ الهیان «نام است برای جسد معین و نفس معین که ساکن در آن جسد است و جسد و نفس دو جزء برای انسان‌اند، که یکی از آن دو جزء شریف است» (رسائل اخوان‌الصفاء) و از این قبیل، هر کس که از زاویه‌ای در این آینه نگریسته، اگر از سروسواس یا اتفاق خود را در آن دیده باشد، درباره آنچه دیده چیزی گفته است.